

Nr 9/2017 (czerwiec)

Biuletyn Wydziału Nauk Historycznych jest informatorem o bieżącej działalności Wydziału. Zawiera najnowsze informacje związane z funkcjonowaniem naszej jednostki. Ukazuje się na początku każdego miesiąca i jest adresowany do społeczności Wydziału oraz wszystkich zainteresowanych jego działalnością. Informacje, które mają się w nim znaleźć należy przysyłać do: dr Emilii Ziółkowskiej - eziolkowska@umk.pl (Katedra Historii Sztuki i Kultury), mgr Aliny Sosnowskiej - also@umk.pl (Instytut Archeologii), dra Rafała Kleśty-Nawrockiego - erkaen@umk.pl (Katedra Etnologii i Antropologii Kulturowej), mgra Piotra Rudery - piorud@umk.pl (Instytut Informacji Naukowej i Bibliologii) i mgra Krystiana Chyrkowskiego - kch7@umk.pl (Instytut Historii i Archiwistyki). Więcej informacji znajdą Państwo również na www.wnh.umk.pl i wydziałowym Facebooku.

NOMINACJE, NAGRODY I JUBILEUSZE

Jubileusz profesora Małka

5 czerwca br. w siedzibie TNT odbyła się uroczystość Jubileuszu osiemdziesiątych urodzin Profesora Janusza Małka, połączone z wręczeniem Jubilatowi przez Prezydenta Miasta Torunia Medalu Thorunium, dyplomu Honorowego Członka Towarzystwa Naukowego w Toruniu oraz tomu *Zapisek Historycznych* poświęconego Profesorowi.

Wręczenie nagrody

7 czerwca br. - w Instytucie Historii i Archiwistyki wręczono nagrodę zwycięzcy w kategorii „Pamięć o dziedzictwie kulturowym (popularyzacja chrześcijańskiego dziedzictwa kulturowego Polski i Europy)” XXII Pomorskiego Festiwalu Poetyckiego im. ks. Janusza St. Pasierba - uczninicy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Malborku - Karolinie Manke. Drugie miejsce zajęł Patryk Jutrzenka-Trzebiatowski, uczęszczający do Wyższego Seminarium Duchownego w Pelplinie.

Konkurs odbywał się w dniach 30-31 maja br. w Pelplinie, jego organizatorem było Liceum Ogólnokształcące im. ks. Janusza St. Pasierba w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Pelplinie wraz z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Pelplinie. Kategoria „Pamięć o dziedzictwie kulturowym” to nowość w tym konkursie, patronat nad nią objął Instytut Historii i Archiwistyki.

Jubileusz profesora Wierchosławskiego

20 czerwca br. w Collegium Humanisticum miała miejsce uroczystość Jubileuszu 70-lecia urodzin Profesora Szczepana Wierchosławskiego połączone z wręczeniem Jubilatowi książki pamiątkowej *Naród bez państwa na drogach do nowoczesności*, zorganizowana przez Zakład Historii XIX wieku IHIA wraz z Pracownią Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk.

Profesor Sienkiewicz w Jury

24 czerwca br. w Paryżu prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz przewodniczył jury III edycji Międzynarodowego Konkursu *NanoArt* imienia prof. Tadeusza Malińskiego. Konkurs został zorganizowany przez paryską galerię sztuki *Roi Doré*.

KONFERENCJE, SYMPOZJA, SESJE

Profesor Smoliński na konferencji w Iwano-Frankiwsku i Bystryci

W dniach 1-3 czerwca br. prof. dr hab. Aleksander Smoliński z Zakładu Historii Wojskowej IHiA uczestniczył w odbywającej się w Iwano-Frankiwsku (Stanisławów) i Bystryci (Rafajłowa) międzynarodowej konferencji naukowej „Spotkania na Pokuciu - warsztaty rafajłowskie”, na której wygłosił referat pt. „Fenomen męskiego huculskiego stroju regionalnego”. Konferencję zorganizowano z okazji 80. rocznicy wydania pierwszego tomu cyklu Stanisława Vincenza *Na wysokiej połoninie*.

Konferencja o wojskowości

6 czerwca br. miała miejsce konferencja naukowa, podczas której omawiano dwa tematy: „Powstanie, organizacja, walki oraz powrót do Polski armii generała Józefa Hallera” i „Artyleria - organizacja, uzbrojenie i technika”. W spotkaniu udział wzięli historycy z kilku ośrodków naukowych, m.in. z Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Akademii Marynarki Wojennej, Akademii Sztuki Wojennej, Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy, Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie, Instytutu Pamięci Narodowej ze Szczecina oraz pracownicy Zakładu Historii Wojskowej Instytutu Historii i Archiwistyki UMK.

Doktor Kaźmierczak na konferencji w Grzybowie

Dr Ryszard Kaźmierczak z Instytutu Archeologii brał udział w konferencji naukowej pt. „U źródeł piastowskiej państwowości. Miejsce i rola grodów w formowaniu się struktury wczesnopiastowskiej. Konfrontacje grzybowskie – piastowskie dzieje na środkowoeuropejskim tle”, która odbyła się w dniach 7-8 czerwca br. roku w Grzybowie. Jej organizatorami byli: Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Oddział Rezerwat Archeologiczny w Grzybowie. Dr Ryszard Kaźmierczak zaprezentował referat pt. „Wczesnośredniowieczne grody Pojezierza Drawskiego – pytanie o sens ponownych weryfikacji grodzisk pomorskich”.

Londyńska reduta

Między 6 a 11 czerwca br. trwała konferencja naukowa „Londyńska reduta. Prezydenci RP na Uchodźstwie 1939-1990”, dedykowana pierwszemu Prezydentowi RP na Uchodźstwie Władysławowi Raczkiewiczowi w 70. rocznicę śmierci. Organizatorom przyświecał cel przybliżenia kolejnych etapów życia Władysława Raczkiewicza, jak również przedstawienie sylwetki kolejnych Prezydentów RP na Uchodźstwie i przypomnienie działalności Rady Trzech. Obrady odbywały się przez trzy dni w trzech miastach (6 czerwca - Toruń, 7 czerwca - Warszawa, 11 czerwca - Londyn), a wzięło w nich udział ponad trzydziestu prelegentów. Organizatorami byli: Zakład Historii XX wieku IHiA UMK, Polskie Towarzystwo Historyczne i Parlamentarny Zespół Miłośników Historii.

Profesor Kempa na konferencji w Warszawie

Dr hab. Tomasz Kempa, prof. UMK wziął udział w międzynarodowej konferencji „Różnorodność etniczna i wyznaniowa w dawnej Rzeczypospolitej w perspektywie porównawczej”, odbywającej się w Warszawie w dniach 19-21 czerwca br., a zorganizowanej przez Instytut Historii PAN i Niemiecki Instytut Historyczny. Zaprezentował na niej referat „Tolerancja religijna w Wilnie i innych miastach Wielkiego Księstwa Litewskiego w XVII w. Stan badań i postulaty badawcze”.

Archeolodzy na konferencji o włókiennictwie

W dniach 21-22 czerwca br. w Łodzi odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Dynamics and organisation of textile production in past societies in Europe and the mediterranean”, dotycząca wytwórczości włókienniczej w pradziejach, średniowieczu i nowożytności w Europie i basenie Morza Śródziemnego. Jej organizatorami byli: Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Instytut Archeologii UMK oraz The Centre for Textile Research, SAXO, University of Copenhagen. Podczas obrad referaty zaprezentowali pracownicy i doktoranci z Instytutu Archeologii: dr hab. Małgorzata Grupa, prof. UMK – „Wooden weaving tools from Polish territories”, dr Inga Głuszek – „The Athenian vase paintings as an iconographic evidence of textile production in ancient Greece”, mgr Dawid Grupa – „Construction of liturgical vestments”, mgr Magdalena Majorek – „Upholstery fabrics of coffins - selected examples from the archaeological excavations in Poland (18th-19th c.)”, mgr Marcin Nowak – „Archaeological evidence of textile secular scapulars - diversification of forms” i mgr Magdalena Przymorska-Sztuczka – „Organisation of textile production at the Lusatian culture settlement at Ruda, Kujawsko-Pomorskie Voivodeship”.

Twórczość malarska Szymona Czechowicza

W dniach 22-23 czerwca br. w gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej odbyła się międzynarodowa konferencja "Twórczość malarska Szymona Czechowicza i jej znaczenie dla kultury Rzeczypospolitej Obojga Narodów", zorganizowana przez Katedrę Historii Sztuki i Kultury. Obradom konferencyjnym towarzyszyła sesja posterowa prezentująca i upowszechniająca wyniki interdyscyplinarnych badań konserwatorskich, prowadzonych w ramach grantu pt. "Warsztat Szymona Czechowicza (1689-1775). Materiały malarskie i technika w twórczości artysty" (kierownik grantu: dr Ewa Doleżyńska-Sewerniak). Projekt od 2014 roku jest realizowany w Katedrze Historii Sztuki i Kultury i finansowany ze środków Narodowego Centrum Nauki.

Konferencja w Wejherowie/Gniewinie

W dniach 21-25 czerwca br. w Wejherowie/Gniewinie miała miejsce konferencja naukowa "Regiony i regionalizmy w perspektywie antropologii kulturowej. Między pasją a metodą" dla uczczenia Floriana Ceynowy w 200. rocznicę urodzin. Konferencja towarzyszyła 93. Walnemu Zgromadzeniu Delegatów PTL. W wydarzeniach w roli delegatów, członków Zarządu Głównego i prelegentów uczestniczyli pracownicy naszego Wydziału: dr hab. Anna Nadolska-Styczyńska, dr hab. Wojciech Piasek oraz dr Rafał Kleśta-Nawrocki. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze jest największym polskim stowarzyszeniem naukowym o profilu antropologicznym, założonym w 1895 we Lwowie.

Archeologia z wyższej perspektywy

W Karpaczu od 31 maja do 2 czerwca br. odbywała się konferencja naukowa polskiego oddziału Computer Applications & Quantitative Methodes in Archaeology International pt. „Archeologia z wyższej perspektywy”, której organizatorami byli: Uniwersytet Zielonogórski oraz Instytut Archeologii UMK. Współautorski referat (z Krzysztofem Misiewiczem, Wiesławem Małkowskim, Boguszem Wasikiem i Mironem Boguckim) pt. „Zamki krzyżackie ziemi chełmińskiej – wyniki badań nieinwazyjnych w ramach projektu *Castra Terra Culmensis*” zaprezentował dr hab. Marcin Wiewióra, prof. UMK. Podczas konferencji odbywały się też warsztaty, które prowadził między innymi doktorant z Instytutu Archeologii – mgr Mateusz Skrzatek (część zatytułowana „GIS dla archeologów”).

WYKŁADY I ODCZYTY

Wykład profesora Sienkiewicza w CSW

6 czerwca br. w Centrum Sztuki Współczesnej *Znaki Czasu* w Toruniu prof. dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz wygłosił wykład pt. „Polska sztuka współczesna Musiała i Nie-Musiała”.

Wielkanoc u Indian Tarahumara

12 czerwca br. z inicjatywy Katedry Etnologii i Antropologii Kulturowej odbył się wykład i prezentacja dr. Jerzego Barankiewicza z Polsko-Amerykańskiego Towarzystwa Etnograficznego im. Bronisława Malinowskiego pt. „Synkretyzm w obchodach Semana Santa (Wielkanocy) u Indian Tarahumara, Meksyk”. Badacz Indian Tarahumara z gór w północnym Meksyku przybliżył problem obrzędów wielkanocnych i tego jak wiele zachowało się w nich elementów przedkolumbijskich.

Wykład Profesora Kempy

12 czerwca br. dr hab. Tomasz Kempa, prof. UMK z Zakładu Historii Europy Wschodniej IHiA na posiedzeniu Towarzystwa Naukowego w Toruniu wygłosił wykład „Tolerancja i nietolerancja wyznaniowa we wczesnonowożytnym Wilnie”.

Odczyt dr hab. Wieczorek

9 czerwca br. dr hab. Agnieszka Wieczorek z Zakładu Historii Nowożytnej IHiA wygłosiła odczyt „Oświecenie w Rzeczypospolitej” w ramach XXXIII Dni Historii, organizowanych przez II Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kasprówicza w Kutnie. Temat przewodni tegorocznej edycji brzmiał „Tadeusz Kościuszko. Bohater dwóch narodów”.

Odczyt dr hab. Grochowiny

13 czerwca br. w Chorabiu (gmina Łysomice) odsłonięto obelisk poświęcony pamięci kobiet żydowskich, ofiar podobożu KL Stutthof Baukommando Weichsel (OT Thorn) zamordowanych przez okupanta niemieckiego w okresie wrzesień 1944 - styczeń 1945. Uroczystości towarzyszył odczyt dr hab. Sylwii Grochowiny z Zakładu Historii XX wieku IHiA poświęcony temu zagadnieniu (w oparciu o jej książkę „*Toruński Holokaust. Losy żydówek z podobożu KL Stutthof o nazwie Baukommando Weichsel (OT Thorn) w świetle relacji i wspomnień ocalałych ofiar i świadków*”).

Projekty konserwatorskie dr. Kołyszki

Dr Marek Kołyszko z Instytutu Archeologii w okresie od 12 maja do 11 czerwca br. przebywał w Stanach Zjednoczonych. Wyjazd odbył się w ramach projektów konserwatorskich Departamentu Dziedzictwa Kulturowego za Granicą i Strat Wojennych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dotyczących zbiorów artystycznych i archiwalnych Muzeum Polskiego w Ameryce (*The Polish Museum of America*) w Chicago oraz Archiwa, Biblioteki i Muzea Polonii, Polskiej Misji w Orchard Lake (*Polish Mission of the Orchard Lake*). Podczas pobytu w Stanach Zjednoczonych dr Marek Kołyszko wygłosił wykłady, wykonał opinie dotyczące zbiorów oraz inwentaryzacje dwóch kwater polskich weteranów na cmentarzach w okolicy Detroit. Z inicjatywy *Polish Mission of the Orchard Lake* przeprowadził też pierwszy etap badań archeologicznych na terenie dawnej Akademii Wojskowej stanu Michigan (*Michigan Military Academy*) w Orchard Lake.

Skanowanie laserowe okolic Resculum

Trwają przygotowania do skanowania laserowego (LIDAR – Light Detection and Ranging) okolic rzymskiego fortu *Resculum* w Rumunii. Stanowi on jedną z najnowocześniejszych technik pozyskiwania danych dla numerycznego modelu terenu. Prace te są częścią projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki pt. „Rzymski fort *Resculum*. Funkcja, znaczenie i chronologia rzymskiego osadnictwa na południowo-zachodnim odcinku limesu Dacji Porolissensis”, którego kierownikiem jest dr Jacek Rakoczy z Instytutu Archeologii.

W trakcie tzw. nalotu rejestruje się prostokątny pas terenu w płaszczyźnie poprzecznej do kierunku lotu. Wyznaczanie powierzchni terenu wykonuje się z samolotu o znanej pozycji, wyznaczonej przez GPS i INS (Inertial Navigation System). Zastosowanie LIDAR-u pozwala na poznanie ukształtowania terenu wraz z pozostałościami dawnych konstrukcji, co jest szczególnie przydatne na obszarach górzystych i zalesionych. Dr Jacek Rakoczy spodziewa się zweryfikowania pod kątem pozostałości rzymskich struktur osadniczych obszaru około 50 km² wokół rzymskiego fortu *Resculum*, który znajdował się na granicy rzymskiej prowincji Dacji.

AKTYWNOŚĆ KÓŁ NAUKOWYCH

Toruński Tydzień Archiwów

W dniach 6-9 czerwca br. odbywał się Toruński Tydzień Archiwów, zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Archiwistów, Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej i Instytut Promocji Historii z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów. Wśród wydarzeń znalazły się: wykład dr. hab. Waldemara Chorążyczewskiego, prof. UMK pt. „Globalna republika archiwistów”, warsztaty genealogiczne w Archiwum Państwowym w Toruniu, zwiedzanie Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej.

Nowe studia podyplomowe

Od października br. w Instytucie Informacji Naukowej i Bibliologii zostaną uruchomione Studia Podyplomowe w Zakresie Publikowania Sieciowego, które dostarczą słuchaczom wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do zaprojektowania, wykonania i wdrożenia nowoczesnych serwisów informacyjnych. Nabór kandydatów jest już otwarty.

Artykuł dr. Dudzika

Dr Sebastian Dudzik z Katedry Historii Sztuki i Kultury znalazł się w gronie specjalistów, zaproszonych przez organizatorów 57. Biennale w Wenecji do napisania tekstów, towarzyszących monograficznej wystawie Ryszarda Winiarskiego. Wystawie towarzyszy katalog oraz gazetka ekspozycyjna przygotowana przez organizatorów Biennale. Artykuł dr. Dudzika pt. "Multiplied reflection. Artist a thinker and experimenter" opublikowany został w katalogu wystawy, w gazetce natomiast znalazł się tekst "Performativenees as a genetic value of Winiarski's experiments".

Uroczyste podsumowanie i wręczenie nagród

2 czerwca br. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu odbyło się uroczyste podsumowanie i wręczenie nagród laureatom czwartej edycji międzyszkolnego konkursu „Opowiadanie małego powstańca - dzieci i młodzież w Powstaniu Warszawskim 1944 roku”. Konkursowi patronuje Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a organizują go wspólnie Fundacja Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu wraz z Instytutem Historii i Archiwistyki UMK.

Promocja książki profesora Sienkiewicza

8 czerwca br. w Muzeum Archidiecezjalnym w Warszawie odbyła się promocja książki prof. dr. hab. Jana Wiktora Sienkiewicza pt. *Artyści Andersa*, wyd. III, Warszawa 2017.

Goście z Kijowa na WNH

14 czerwca br. na Wydziale Nauk Historycznych gościli przedstawiciele Wydziału Historycznego Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Tarasa Szewczenki: prof. dr hab. Iwan Patrylak - dziekan Wydziału, dr Andrij Rukkas i dr Rusłana Marceniuk oraz Pani Oksana Patrylak z Instytutu Archiwistyki przy Narodowej Bibliotece Ukrainy im. W. Wernadskiego.

Goście z Ukrainy wzięli udział w rozmowach dotyczących nawiązania oficjalnej współpracy naukowej i dydaktycznej z naszym Wydziałem. Przeprowadzono także konsultacje dotyczące utworzenia międzynarodowego zespołu badawczego, mającego zajmować się historią stosunków polsko-ukraińskich w XX wieku.

Szkolenia z social mediów

20 czerwca br. mgr Przemysław Krysiński (IINiB) poprowadził szkolenie „Zarządzanie wizerunkiem w mediach społecznościowych”, adresowane do nauczycieli IX Liceum Ogólnokształcącego im. Kazimierza Jagiellończyka w

Toruniu. Warsztaty o tej samej tematyce zostały przeprowadzone również w dniach 28-29 czerwca br. w Domu Pojednania i Spotkań im. Św. Maksymiliana Kolbego w Gdańsku. Ich celem było przybliżenie zasad korzystania z nowych form komunikacji, a ich uczestnikami byli uczniowie polskich i niemieckich szkół średnich.

Spotkanie absolwentów rocznik 1997

24 czerwca br. miało miejsce spotkanie absolwentów toruńskiej historii (w tym specjalności archiwistycznej) - rocznik 1997. W części „oficjalnej” uczestnicy zostali powitani przez dziekana Wydziału Nauk Historycznych i dyrektora Instytutu Historii i Archiwistyki oraz zwiedzili budynek Collegium Humanisticum, po czym odbyli spacer szlakiem dawnych miejsc spotkań z czasów studenckich: Od Nowa, Latino i Kotwica. Wśród przybyłych absolwentów (ponad 40 osób, czyli prawie połowa rocznika) byli m.in. wykładowcy z Instytutu Historii i Archiwistyki: prof. dr hab. Jarosław Kłaczek, dr hab. Maciej Krotofil i dr Zbigniew Girzyński.

DOKTORATY I HABILITACJE

Stopień doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie **historia**:

- Żaneta Bonczkowska - *Sądy ziemskie w państwie zakonu krzyżackiego w Prusach w późnym średniowieczu*; promotor: prof. dr hab. Sławomir Józwiak; data nadania stopnia: 13 czerwca 2017.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie **historia**:

- Marlena Jabłońska; data nadania stopnia: 13 czerwca 2017.

Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie **bibliologia i informatologia**:

- Veslava Osińska; data nadania stopnia: 13 czerwca 2017.

NOWE PUBLIKACJE

- *Naród bez państwa na drogach do nowoczesności. Książka jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Szczepana Wierchosławskiego*, red. Magdalena Niedzielska, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017.
- *Włocławek. Atlas historyczny miast polskich, t. II: Kujawy, z. 3*, red. Roman Czaja, Toruń: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2017.

Opracowanie:

dr Emilia Ziółkowska, mgr Alina Sosnowska, dr Rafał Kleśta-Nawrocki, mgr Piotr Rudera, mgr Krystian Chyrkowski, mgr Małgorzata Lewandowska, mgr Izabela Kujawska, mgr Ewa Jaroszewska, mgr Przemysław Krysiński.